

WATERBEHEER Kans op boetes en problemen bij vergunningen door Europese regels

Kwaliteit wateren slecht en verbetert bijna niet

De kwaliteit van de Nederlandse wateren is slecht, en waterbeheerders zijn uiterst pessimistisch over de kans op verbetering.

Marcel aan de Brugh
Rik Wassens

©NRC Media

Amsterdam ■ Nederlandse wateren moeten in 2027 'van voldoende kwaliteit' zijn, maar waterbeheerders in Nederland verwachten niet dat dat Europese doel wordt gehaald. Naar verwachting is over vijf jaar slechts zo'n vijf procent van de wateren van de gewenste kwaliteit. In 2019 voldeed een procent van de wateren aan alle normen.

Als de waterkwaliteitsdoelen niet worden gehaald, kan Brussel boetes opleggen. Ook zijn er mogelijk gevolgen voor de vergunning van nieuwe activiteiten als de waterkwaliteit achterblijft. De provincie Noord-Brabant heeft een frisdrankenfabrikant al een vergunning geweigerd om grondwater op te pompen. Een vergelijking met de stikstofcrisis is al eerder gemaakt. Bovendien was tussen 2015 en 2021 in zo'n twee op de drie wateren zelfs sprake van achteruitgang. Vooral de stijging van de watertemperatuur leidt tot extra zorgen.

Dat blijkt uit data-onderzoek van NRC, op basis van openbare gegevens van het Informatiehuis Water, een overheidsorganisatie die de oordelen en voorspellingen over tientallen ijkpunten voor chemische, biologische en ecologische waterkwaliteit bijhoudt. In Nederland vallen 745 wateren (rivieren, kanalen, meren, plassen) onder de zogenaamde Kaderrichtlijn Water, een wet die sinds 2000 van kracht is.

Strengere normen

Het pessimisme van de waterbeheerders wordt gevoed door de strenge beoordelingscriteria uit Brussel: alle doelen moeten zijn behaald, anders scoort het water onvoldoende. De achteruitgang zit vooral in de scores op watertemperatuur, waterflora, concentraties van bepaalde schadelijke stoffen,

De kwaliteit van oppervlaktewater - zoals hier de Loosdrechtse Plassen - blijft sterk achter bij de eisen die Brussel stelt.

FOTO STUDIO KASTERMANS

viskwaliteit en voedingsstoffen als stikstof en fosfor, blijkt uit de cijfers.

Volgens het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) is van 'feitelijke achteruitgang van de waterkwaliteit nauwelijks sprake'. De geconstateerde achteruitgang schrijft het ministerie toe aan veranderende meetmethodes, normen en 'calamiteiten en extreme weersomstandigheden'. Nederland zou daarom geen extra risico lopen op boetes.

Voor de waterschappen is de achteruitgang minder een papieren werkelijkheid. „We zien die achteruitgang ook, helaas. De druk op het watersysteem is alleen maar toegenomen”, zegt Sander Mager, bestuurder bij de Unie van Waterschappen en het waterschap Amstel, Gooi en Vecht. De toegenomen droogte van de afgelopen jaren

„
Veranderde
meetmethodes
en calamiteiten
zijn oorzaken

speelt een grote rol. En dat probleem zal vaker gaan spelen. Het KNMI schreef vorig jaar vaker droge lentes en zomers te verwachten.

Daarnaast zijn de concentraties van chemische stoffen een probleem: wateren voldoen nu al vaak niet aan de normen én de prognoses zijn somber.

Probleemstoffen

„De chemische doelen worden vooral niet gehaald door de probleemstoffen van gisteren”, zegt hoogleraar ecologie en expert chemische waterkwaliteit Annemarie van Wezel (Universiteit van Amsterdam). „Het zijn stoffen zoals sommige brandvertragers die inmiddels niet meer gebruikt mogen worden, maar die nog wel in de sedimenten zitten en vervolgens uitspoelen naar de wateren.”

Over andere doelen, zoals de vis-

kwaliteit, zijn de waterschappen positiever, maar ook daar moet nog veel gebeuren. Iets meer dan de helft van de Nederlandse wateren had in 2021 de gewenste soortenrijkheid van vis. In 2027 zal dat naar verwachting stijgen naar 75 procent. Momenteel zit in 40 procent van de wateren te veel stikstof. Dat zal in 2027 naar schatting een op de vier wateren zijn.

Het behalen van de meeste doelen is nog mogelijk, maar vereist wel 'een stevige inzet van alle partijen', stelt het ministerie van I&W. Voor de komende jaren is nog 1,5 miljard euro gereserveerd voor de verbetering van de waterkwaliteit. Het terugdringen van de verontreiniging van landbouw en het verbeteren van rioolwaterzuiveringen zijn volgens het ministerie in de laatste jaren voor de deadline 'belangrijke opgaven'.

Gynaecoloog gebruikte veel vaker eigen zaad

Van onze verslaggever

Leiderdorp ■ Een gynaecoloog die meerdere vrouwen zwanger heeft gemaakt met zijn eigen sperma, heeft mogelijk jaren langer zulke vruchtbaarheidsbehandelingen uitgevoerd dan eerder gedacht.

Het zou daarom kunnen dat vrouwenarts Jos Beek meer kinderen heeft verwekt bij het vroegere Sint Elisabeth-ziekenhuis in Leiderdorp dan nu bekend. Dat meldt het Alrij-

ne-ziekenhuis, waar het Elisabeth in is opgegaan.

Het ziekenhuis roept donorkinderen en hun ouders op contact op te nemen met de informatielijn. Dit is ook belangrijk omdat Beek drager was van een zeldzame erfelijke aandoening.

Om welke ziekte het gaat, is niet bekendgemaakt. De verwekte kinderen zijn wel op de hoogte gebracht. Zij hebben de aandoening misschien gekregen, of kunnen die doorgeven aan hun eigen kinderen.

Het Alrijne-ziekenhuis dacht eer-

der dat Beek in 1986 was gestopt met vruchtbaarheidsbehandelingen. Begin juli meldde het Alrijne dat hij in elk geval is doorgegaan tot 1990.

Opnieuw

Maandag stelt het ziekenhuis in een persbericht dat de gynaecoloog van 1973 tot 1998 een vruchtbaarheidspraktijk had in het Elisabeth, en dat is de reden dat opnieuw een oproep wordt gedaan aan mogelijke donorkinderen om zich te melden.

Voor zover bekend heeft de man in de jaren zeventig en tachtig in elk

geval 41 kinderen verwekt met zijn eigen sperma bij vrouwen die bij hem een vruchtbaarheidsbehandeling ondergingen. Beek is inmiddels overleden.

Enkele jaren geleden kwamen de

Vruchtbaarheidsarts
Jos Beek was drager
van erfelijke ziekte

praktijken van gynaecoloog Jan Karbaat aan het licht. Hij zou de biologische vader van ongeveer tachtig kinderen zijn. Daarna zijn vergelijkbare zaken in Zwolle en Den Bosch naar buiten gekomen.

Nederland telt 40.000 tot 80.000 donorkinderen. Een groot deel weet dat zelf niet. Voor 1 juni 2004 was anoniem donorschap de norm.

Volgens Stichting Donorkind zijn er al meer dan tien vruchtbaarheidsartsen opgespoord die eigen sperma bij nietsvermoedende vrouwen gebruikten.